

елементів процесу від його початку до завершення в рамках організації. У більш складних ситуаціях моделювання може включати в себе зовнішні по відношенню до організації процеси або системи.

Моделювання бізнес процесів дозволяє зрозуміти роботу і провести аналіз організації. Це досягається за рахунок того, що моделі можуть бути складені з різних аспектів і рівнів управління. У великих організаціях моделювання бізнес процесів виконується більш детально і багатогранніше, ніж в малих, що пов'язано з великою кількістю крос-функціональних зв'язків.

Література

1. <https://www.kpms.ru/Automatization/BPM.htm>
2. https://en.wikipedia.org/wiki/Business_process_modeling
3. <https://rzbpm.ru/knowledge/osnovy-biznes-processov-tezisy-vebinara.html>
4. Моделирование бизнес – процесса оптимизации деятельности сметного отдела в строительной отрасли Р.И. Хамидуллин, Л.Б. Сенкевич г. Тюмень УДК 001.57 <https://openbooks.itmo.ru/ru/file/4516/4516.pdf>

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ковіта В.С., студент 2 курсу факультету економіки і підприємництва
Чернега І.І., к.е.н., доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Уманський національний університет садівництва

Функціонування будь-якої соціально-економічної системи передбачає наявність механізму управління. Для існування та господарювання інтеграційного утворення, країни, регіону чи організації, необхідне збереження параметрів системи, що саме і здійснюється завдяки управлінню. Тому при посиленні конкуренції у сучасному суспільстві важливого значення набуває проблематика пошуку ефективної моделі механізму управління соціально-економічними системами.

Питання розробки ефективного механізму управління соціально-економічними системами набуло значного поширення у працях вітчизняних та зарубіжних науковців і фактично є складовою більшості наукових досліджень в економіці. Даному питанню присвятили свої праці В.І. Власов, В.М. Гончаров, М.В. Зубець, Н.В. Касянова, В.С. Куприянов, М.В. Макаренко, В.Ю. Припотень, М.С. Рябуха, П.Т. Саблук, Д.В. Солоха, О.А. Фесина. Але складність дослідження цього напряму полягає у наявності факторів: масштабності та багатоаспектності соціально-економічного життя суспільства; різниці середовищ соціально-економічних систем; відмінності у виробничих, законодавчих, територіальних, ринкових, галузевих факторах впливу.

Для того, щоб діяльність підприємства була ефективною, сьогодні потрібні не просто старанні, а відповідальні та ініціативні працівники,

організовані, прагнучі до трудової самореалізації. За допомогою традиційних форм матеріального стимулювання і чіткого контролю збудити справжній інтерес до роботи неможливо. Лише ті люди, які в діяльності можуть розкрити і реалізувати свої кращі якості, працюватимуть з максимальною віддачею і досягатимуть найвищих результатів. Людина працює ефективно лише тоді, коли вона особисто зацікавлена в результатах своєї діяльності [1].

В економічній науці розробляються й поступово узгоджуються окремі «вузли» ідеального механізму управління соціально-економічними системами (у вигляді форм, функцій, принципів, методів управління тощо) або його спрощені моделі [2]. І ця обставина викликає необхідність створення універсального механізму управління соціально-економічними системами адекватного сучасним умовам розвитку світової економіки (рис. 1).

Рис. 1 Соціально-економічний механізм підприємницької діяльності

Соціально-економічний механізм постає сукупністю взаємопов'язаних в одне ціле соціально-економічних елементів (люди, ресурси, економічні та соціальні явища, відносини, процеси тощо), взаємодія між якими зумовлює

появу якісно нової цілісності. Залежно від середовища та управлінських рівнів соціально-економічною системою можуть бути об'єднання країн, держав, адміністративно-територіальних одиниць (районів, областей, міст), галузей, ринків, інститутів, організацій та суб'єктів господарювання. Але щоб визнати якийсь об'єкт самостійною соціально-економічною системою необхідна наявність певних таких системних ознак:

- присутність декількох системоутворюючих елементів;
- належність системоутворюючих елементів до глобальних загальносуспільних економічної та соціальної систем;
- у межах системи елементи повинні бути упорядкованими за певною структурою;
- кожний елемент системи повинен мати властиві лише йому якості;
- між елементами системи мають існувати зв'язки, за допомогою яких вони впливають один на одного;
- соціально-економічна система має існувати у часі та просторі;
- соціально-економічна система повинна бути вимірною;
- соціально-економічна система повинна створювати суспільний продукт і бути потрібною суспільству.

Кожний соціально-економічний механізм має певні власні системні параметри, які й обумовлюють можливість управління нею [3]. Наприклад, соціально-економічний механізм має ознаки, риси та властивості, що ідентифікують механізм як цілісний суспільний організм. Кожному соціально-економічному механізму притаманна певна структура. У соціально-економічному механізмі виникають системи, у яких можна виділити ключові функціональні блоки: робочий, репродуктивний, корегувальний. Соціально-економічні системи мають вбудовані властивості: самозбереження, саморозвитку, самознищення, самоорганізації, пам'яті, зворотного зв'язку тощо.

Соціально-економічний механізм виконує функції: збирання, зберігання і відтворення інформації; забезпечення стабільності структури системи; підтримання сталості процесів; здійснення трансформаційних процесів; транспортування потоків усередині системи; відновлення функціональних підсистем; споживання із зовнішнього середовища речовин, енергії та інформації; видалення в зовнішнє середовище відходів діяльності системи; захист системи від негативної дії зовнішнього середовища; коригування діяльності окремих підсистем; підлаштування, яке відбувається в разі відхилення параметрів потоків від оптимальних значень та зміни властивостей самої системи. Соціально-економічний механізм має такі характеристики: витривалість, стабільність, стійкість, толерантність, резистентність, еластичність тощо. Крім того, соціально-економічний механізм має своє спрямування, розміри, сферу діяльності і т. д. Відповідно при побудові механізму управління соціально-економічною системою необхідно враховувати вищенаведені системні ознаки та системні параметри.

Відмінністю соціально-економічних систем від інших (природних, біологічних, технічних тощо) є їх штучність, складність, тимчасовість і

відкритість, що вимагає необхідність свідомого підходу до механізму управління. При цьому під терміном «управління соціально-економічною системою» ми розуміємо цілеспрямовану дію на певний об'єкт з метою змінити його стан або поведінку у зв'язку зі зміною обставин, що здійснюється для досягнення певних цілей.

Управління соціально-економічним механізмом здійснюють особи, які мають право управління. Умовами управління сучасними соціально-економічним механізмом є: формалізація внутрішнього середовища, лідерство, влада і вплив [4]. І якщо раніше управління соціально-економічним механізмом здійснювали виключно її власники, то внаслідок руйнації класів і поширення тенденції поділу праці у суспільстві, управлінська праця також зазнала певної трансформації.

Особливістю сучасного управління соціально-економічним механізмом є можливість здійснення повного та часткового, дистанційного та безпосереднього управління, структурного та безструктурного управління, самоуправління та комбінованого управління. Наприклад, при повному управлінні всі процеси, які відбуваються, є підконтрольними для одного суб'єкта керування, а при частковому управлінні в соціально-економічному механізмі існує декілька суб'єктів керування.

Література

1. Рябуха М.С. Управління мотиваційним механізмом в системі стимулювання праці / М.С. Рябуха // Вісник БДАУ: зб. наук. праць. – Біла Церква, 2009. – С. 59.

2. Аграрная реформа в Украине: результаты, проблемы, перспективы завершения: моногр. / [Ткаченко В.Г., Богачев В.И. и др.]; под общ. ред. проф. Ткаченко В. Г. и проф. Богачева В.И. – Луганск: Книж. світ, 2006. – 228 с.

3. Гончаров В.М. Формування стратегії управління розвитком промислового підприємства на основі показників ефективності: моногр. / В. М. Гончаров, М. В. Макаренко, В. Ю. Припотень. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2007. – 136 с.

4. Саблук П.Т. Глобальна продовольча безпека: монографія / О.Г. Білорус, М.В. Зубець, П.Т. Саблук, В.І. Власов; Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин НАН України, ННЦ «Ін-т аграр. Економіки» УААН. — К., 2009. — 486 с.

ПИТАННЯ ЯКОСТІ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ В ОТГ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ РЕЗІЛЬЄНТНОСТІ ТЕРИТОРІЙ

Кондратенко М.В., аспірантка кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом, спеціальність “Публічне управління та адміністрування”

Корольчук О.Л., к.н.держ.упр., докторант кафедри соціальної і гуманітарної політики НАДУ

Національна академія державного управління при Президентові України

Військові події на сході України актуалізували чимало проблем, серед яких вкрай важливим видається питання резильєнтності окремої людини, групи